

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

26.09.2025

Олы Кайбыч ав.

№ 439

2025-2030 елларга Кайбыч муниципаль районында кече
һәм урта эшқуарлыкны үстерүнең муниципаль
программасын раслау турында

«Россия Федерациясендә кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү турында»
2007елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан
Республикасында кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү турында» 2010 елның 21
гыйнварындагы 7-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә,
шулай ук Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районында кече һәм
урта эшмәкәрлекне яклау максатында, Татарстан Республикасы Кайбыч
муниципаль районы Башкарма комитеты КАРАР ИТӘ:

1. Кайбыч муниципаль районында 2025-2030 елларга кече һәм урта
эшмәкәрлекне үстерү муниципаль программасын расларга (кушымта).

2. Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Башкарма
комитетының түбәндәге карарлары үз көчен югалткан дип танырга:

«Кайбыч муниципаль районында 2019-2024 елларга кече һәм урта
эшмәкәрлекне үстерү программасын раслау турында» 2019 елның 18
мартындагы 130 номерлы;

«Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының «Кайбыч
муниципаль районында 2019-2024 елларга кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү
программасын раслау турында» 2019 елның 18 мартындагы 130 номерлы
карарына үзгәрешләр кертү турында» 2019 елның 30 декабрендәге 578 номерлы;

«2019-2024 елларга Кайбыч муниципаль районында кече һәм урта
эшмәкәрлекне яклау программасына үзгәрешләр кертү турында». 2020 елның 30
сентябрендәге 435 номерлы.

3. Әлеге карарны Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә <http://kaybici.tatarstan.ru> веб-адресы буенча Татарстан Республикасы Кайбыч
муниципаль районы рәсми сайтында урнаштырырга һәм Интернет мәгълүмат-
телекоммуникация челтәрендә <http://pravo.tatarstan.ru> веб-адресы буенча
«Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматы рәсми порталында» бастырырга.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Кайбыч муниципаль
районы Башкарма комитеты Житәкчесенә беренче урынбасарына Э.Х.

Заһидуллинага йөкләргә.

Житәкче

А.Н.Макаров

Татарстан Республикасы
Кайбыч муниципаль районы
Башкарма комитетының
26.09.2025 ел. 439 номерлы
карарына 1 нче кушымта

**2025-2030 елларга
Кайбыч муниципаль районында кече һәм
урта эшмәкәрлекне үстерү
МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАСЫ**

МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

Программа исеме	«2025-2030 елларга Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү» муниципаль программасы (алга таба - Программа)
Программаны төп эшләүчеләр	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның максаты һәм бурычлары	Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районында эшмәкәрлекне үстерү өчен уңай шартлар тудыру, аны яклауның нәтижәле механизмнарын булдыру, төрле житештерү һәм хезмәт күрсәтү өлкәләрендә эшмәкәрлеккә күбрәк икътисади актив халыкны җәлеп итү. 1. Хокукый базаны камилләштерү, административ киртәләргә киметү, кече һәм урта эшкуарлык субъектларына дәүләт хезмәтләре күрсәтү сыйфатын арттыру. 2. Кече эшкуарлык субъектларына финанс ягыннан кредит һәм мөлкәти ярдәм күрсәтүне тәмин итү. 3. Кече эшкуарлык субъектларын мәгълүмати консультация ярдәме белән тәмин итү. 4. Эшкуарлык турында уңай имидж һәм уңай җәмәгать фикере формалаштыру. 5. Кече эшкуарлык өчен квалификацияле кадрлар әзерләү. 6. Эшкуарлык инициативасын стимуллаштыру һәм ярдәм итү, шул исәптән халыкның үзмәшгульлеген үстерүгә ярдәм итү. 7. Кайбыч муниципаль районының инвестицион җәлеп итүчәнлеген арттыру.
Программаның иң мөһим максатчан индикаторлары һәм күрсәткечләре	Кече һәм урта предприятиеләрдә эшләүчеләр саны; 2. Районның тулай территориаль продуктында кече һәм урта эшмәкәрлек өлеше, %; 3. Индивидуаль эшкуарлар саны, бер. 4. Кече һәм урта эшкуарлык предприятиеләре эшчәнлегеннән консолидацияләнган бюджетка салым кертемнәре күләме, млн. сум тәшкил итә.
Программаны тормышка ашыру сроклары һәм этаплары	2025-2030 ел
Программаны башкаручылар	Структур бүлекчәләре Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты, кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары

Финанслау күләме һәм чыганаclarы	Программаны 2025-2030 елларга финанслау чыганаclarы: - Кайбыч муниципаль районы муниципаль берәмлеге бюджеты акчалары (Программаны финанслау күләмнәре фаразлау характерында була һәм, кирәк булганда, Кайбыч муниципаль районы бюджеты нигезендә ел саен төзәтмәләр кертелергә тиеш); Программаны финанслауның гомуми күләме 3 млн. сум тәшkil итә. <table border="1" data-bbox="616 660 1386 1052"> <thead> <tr> <th>Ел</th><th>Муниципаль бюджет чаралары, мең сум.</th></tr> </thead> <tbody> <tr><td>2025</td><td>500</td></tr> <tr><td>2026</td><td>500</td></tr> <tr><td>2027</td><td>500</td></tr> <tr><td>2028</td><td>500</td></tr> <tr><td>2029</td><td>500</td></tr> <tr><td>2030</td><td>500</td></tr> <tr><td>Барлығы</td><td>3 000</td></tr> </tbody> </table>	Ел	Муниципаль бюджет чаралары, мең сум.	2025	500	2026	500	2027	500	2028	500	2029	500	2030	500	Барлығы	3 000
Ел	Муниципаль бюджет чаралары, мең сум.																
2025	500																
2026	500																
2027	500																
2028	500																
2029	500																
2030	500																
Барлығы	3 000																
Программаның үтәлешен тикшереп тору	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты																
Программаны гамәлгә ашыруның төп нәтижеләре	1. Кече һәм урта предприятиеләрдә эшләүчеләр саны, кеше: 2024 ел.- 273 2025 ел - 280 2026 ел - 285 2027 ел - 290 2028 ел - 295 2029 ел - 300 2030 ел - 305 Көтелгән соңгы нәтижә: 2030 елда кече һәм урта эшкуарлык предприятиеләрендә эшләүчеләр саны уртача 2024 ел дәрәжәсенә карата 11,7 % тәшkil итәчәк. 2. Районның тулай территориаль продуктында кече һәм урта эшмәкәрлек өлеше, %: 2024 ел - 15,9 2025 ел - 16,2 2026 ел - 16,2 2027 ел - 16,3																

	2028 ел - 16,4 2029 ел - 16,5 2030 ел - 16,6 Көтелгән ахыргы нәтижә: 2030 елда тулаем территорияль продуктта кече һәм урта эшкуарлыкның өлеше 2024 елга карата 4,4 % тәшкил итәчәк. 3. Индивидуаль эшкуарлар саны, бер.: 2024 ел - 283 2025 ел - 286 2026 ел - 288 2027 ел - 290 2028 ел - 292 2029 ел - 294 2030 ел - 298 Фаразлана торган ахыргы нәтижә: 2030 елда шәхси эшкуарлар санының үсеше 2024 елга карата 5,3% тәшкил итәчәк. 4.Берләштерелгән бюджетка кече һәм урта эшкуарлык предприятиеләре эшчәнлегеннән салым кертемнәре күләме, млн.сум. 2024 ел - 24,0 2025 ел - 24,2 2026 ел - 25,7 2027 ел - 27,4 2028 ел - 28,5 2029 ел - 29,6 2030 ел - 30,8 Көтелә торган соңгы нәтижә: 2030 елда кече һәм урта эшкуарлык предприятиеләре эшчәнлегеннән берләштерелгән бюджетка салым кертемнәре күләмен арттыру 2024 ел дәрәжәсенә 28,3% тәшкил итәчәк.
--	---

1. Кереш.

Кайбыч районнда кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү икътисадый үсешнең тотрыклылыгын тәмин итүдә мөһим фактор булып тора. Район икътисадында кече һәм урта бизнесның яхшы үсеш алган секторы булу тулаем эчке продуктның артуына, халыкның мәшгульлеген үстерүгә һәм тормыш сыйфатын яхшыртуга, бюджетның керем өлешен арттыруга ярдәм итә.

Үзенең социаль-икътисади ролен кече һәм урта эшмәкәрлек бары тик аның эшчәнлегенә өчен уңай шартлар булганда гына үти ала.

Дөнья икътисадында, Россия икътисадында кризис күренешләренең үсеш гомуми тенденцияләре артуы, шул исәптән кертелгән санкция режимнары, тышкы һәм эчке базарларда көндәшлек дәрәжәсенең артуы, кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү программасын гамәлгә ашыру, жирле житештерүчеләрнең көндәшлеккә сәләтлелеген арттыру һәм район икътисады структурасын яхшырту зарурлыгын билгели.

Өлеге программаны эшләү кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү бурычларын хәл итү мәсьәләсенә программага максатчан якын килүне куллануның кирәклегенә бәйле. Татарстан Республикасының, Кайбыч муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш программалары, максатлар һәм төп индикаторларның килештерелеше, регионны үстерүнең өстенлекле бурычлары белән килешергә кирәк.

“РФдә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү турында” 2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль закон өлеге муниципаль программаны (алга таба - Программа яисә МП) эшләү өчен нигез булып тора.

Гамәлләрнең конкрет планын билгеләү, төгәл максатларны, бурычларны, аларны гамәлгә ашыруга җаваплыларны һәм срокларын билгеләү чикләнган вакыт кысаларындагы кирәкле күрсәткечләргә ирешүне тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Өлеге программа Кайбыч муниципаль районында эшкуарлыкны үстерүгә юнәлтелгән чаралар исемлеген билгели.

2. Кайбыч муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү буенча муниципаль программаның максатлары һәм бурычлары.

Муниципаль программа «2025-2030 елларга Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районында кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү» бизнес-жәмгыять вәкилләренә үз потенциалларын туплап, динамик үсештә булышуну максат итеп куя, бу исә тотрыклы базар секторы икътисады һәм көндәшлек мохите, барлык дәрәжә бюджетлары өчен салым базасы, эшмәкәрлекнең уңай имиджы формалашуга уңай йогынты ясаячак.

КУЭка ярдәм итү муниципаль программасын программа-максатчан методтан файдаланып эшләү - ул жирле дәрәжәдә кече һәм урта бизнесны үстерүнең нигезле һәм нәтиҗәле инструменты. Ул түбәндәгеләргә мөмкинлек бирә:

- КУЭ ка ярдәм итү буенча көчләрне системага салырга һәм координацияләргә.

- Бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижәлелеген арттырырга.

- Район икътисады үсешенә ярдәм итә торган конкрет һәм үлчәнешле нәтижәләргә ирешергә.

Программа-максатчан алым Кайбыч муниципаль районында эшмәкәрлек климатын булдыру буенча планлы эш алып барырга мөмкинлек бирә.

Муниципаль программаның максаты һәм бурычлары «Россия Федерациясендә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү турында» 2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән максатларны тормышка ашыруга юнәлдерелгән һәм дәүләт сәясәте һәм стратегиясе өстенлекләренә туры килә.

Муниципаль программа максаты - Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районында кече һәм урта эшмәкәрлеккә үстерү өчен уңай шартлар тудыру, аны яклауның нәтижәле механизмнарын булдыру, төрле житештерү һәм хезмәт күрсәтү өлкәләрендә эшмәкәрлеккә күбрәк икътисади актив халыкны җәлеп итү.

Муниципаль программаның бурычлары:

1. Хокукый базаны камилләштерү, административ киртәләрне киметү, кече һәм урта эшкуарлык субъектларына дәүләт хезмәтләре күрсәтү сыйфатын арттыру;

2. Кече эшкуарлык субъектларына финанс ягыннан кредит һәм мөлкәти ярдәм күрсәтүне тәмин итү.

3. Кече эшкуарлык субъектларын мәгълүмати консультация ярдәме белән тәмин итү.

4. Эшкуарлык турында уңай имидж һәм уңай җәмәгать фикере формалаштыру.

5. Кече эшкуарлык өчен квалификацияле кадрлар әзерләү.

6. Эшкуарлык инициативасын стимуллаштыру һәм ярдәм итү, шул исәптән халыкның үзмәшгульлеген үстерүгә ярдәм итү.

7. Кайбыч муниципаль районының инвестицион җәлеп итүчәнлеген арттыру.

Программа чараларын гамәлгә ашыру кече һәм урта эшкуарлыкның гамәлдәге һәм яңа төзелгән субъектларын саклап калу өчен шартлар тәмин итүне күздә тотып, бу исә эш урыннары санын арттыруны, кече һәм урта бизнес предприятиеләрендә хезмәт хакын арттыруны тәмин итәргә һәм шуның белән бергә Кайбыч муниципаль районы территориясендә халыкның тормыш дәрәжәсен үстерергә мөмкинлек бирәчәк.

Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты каршында Эшкуарларның иҗтимагый советы төзелде һәм эшли. Утырышларда кече һәм урта эшкуарлыкны үстерүгә кагылышлы актуаль мәсьәлэләр, кече һәм урта бизнес субъектларына ярдәм итү мәсьәлэләре карала. Кече бизнеска арендага бирелә торган муниципаль мөлкәт исемлеге формалаштырылды һәм район сайтында урнаштырылды.

3. Агымдагы вазгыятькэ анализ, Кайбыч муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү проблемаларын баяләү.

Кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү Кайбыч муниципаль районы саясәтенен төбәкнең социаль-икътисадый үсешен тәмин итүгә юнәлдерелгән өстенлекле өлеше булып тора.

Хәзерге вакытта Кайбыч муниципаль районында кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерүне тәмин итү өчен федераль, республика һәм жирле дәрәжәдә формалаштырылган ярдәм системасы бар.

Кече һәм урта эшкуарлыкны үстерүгә ярдәм чараларының зур исемлеге гамәлгә ашырыла:

- жиһазларны лизинглау һәм кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларының чыгымнарын субсидияләү системаларына ярдәм итү, жиһазлар сатып алуга һәм кертемнәр түлүгә чыгымнарны субсидияләү, инфраструктураны үстерүгә чыгымнарны субсидияләү, энергияне сак тоту чараларын гамәлгә ашыру, шулай ук инновацион продукцияне эшләү һәм гамәлгә кертү чыгымнарын да кертеп;

- икътисадый эшчәнлекнең төрле төрләре буенча КУЭ үсешенә юнәлтелгән микрозаймнар бирү;

- залог белән тәмин ителмәү шартларында КУЭ субъектлары өчен финанслауның һәркем файдалана алырлык булуын арттыруга юнәлдерелгән гарантияләр (поручительлекләр) бирү системасы эшләнде һәм эшли;

- КУЭ субъектлары һәм үз эшен ачарга планлаштыручы затлар өчен консультацияләр бирү системасы, шулай ук күп санда мөгариф проектлары һәм тренинглар эшли;

- кооперацияне, шәхси ярдәмче хужалыкларны, яшь фермерларны һәм гаилә фермаларын үстерүгә ярдәм итү программалары һәм эшкуарлыкка ярдәм итүнең башка рәвешләре гамәлгә ашырыла;

- КУЭ субъектлары продукциясен, шул исәптән бизнес-миссияләр, конференцияләр, укыту чаралары, шулай ук күргәзмә-ярминкә чаралары үткәрелә торган чаралар үткәрелә;

- ярдәмнең башка чаралары.

Республикада эшмәкәрлекне яклау өчен милек инфраструктурасын үстерүгә аерым игътибар бирелә: махсус икътисади зоналар, индустрия парклары, технопарklar, муниципаль дәрәжәдәге сәнәгать мәйданчыклары.

Республикада нефть химиясе, машина төзелеше, медицина инструментлары һәм жиһазлары, автомобиль төзелеше, агросәнәгать комплексы һәм төзелеш тармакларында кластерлар булдырылды һәм актив үсеш ала. Эшмәкәрлек эшчәнлеген башлап жиберергә ниятләүче субъектларга һәм гражданнырга хезмәт күрсәтүгә юнәлдерелгән махсус күпфункцияле үзәкләрне үстерү дәвам итә, бу эшкуарларга мәгълүмат алу, дәүләт хезмәтләренә нәтижәле ярдәм итү өчен вакытлыча чыгымнарны киметергә мөмкинлек бирәчәк.

Эшкуарлыкны үстерүгә ярдәм итүгә күп санлы оешмалар эшчәнлеге юнәлтелгән: «Татарстан Республикасы эшмәкәрлекне яклау фонды» коммерцияле булмаган оешмасы, Татарстан Республикасы Гарантия фонды, Кече һәм урта бизнес предприятиеләре ассоциациясе, «КУЭ корпорациясе» АЖ, «Татарстан

Республикасы экспорт корпорациясе» ААЖ, тармак кластерлары һәм башкалар.

Эшкуарлык эшчәнлегә мәсьәләләрен нәтижәле хәл итү өчен 2012 елның 12 июлендә Кайбыч муниципаль районы башлыгы карары белән Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Эшкуарларының ижтимагый советы төзелде. Совет жирле аһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итәргә тиеш.

Кайбыч муниципаль районында бүгенге көндә кече һәм урта бизнес үсешенә түбәндәге проблемалары бар:

- норматив-хокукий базаның камил булмавы, бизнес-бергәлек белән очрашуларда еш кына салым салу системасын гадиләштерү һәм оптимальләштерү мәсьәләләре күтәрелә;

- эш башлаучы эшкуарларга комплекслы ярдәм күрсәтү җитмәү, ул, бер яктан, ресурсларга иреккә керү мөмкинлеген, ә икенче яктан база белемнәре бирер иде;

- күп кенә кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары җитәкчеләренә һәм шәхси эшмәкәрләрнең хокукий, финанс, салым законнары мәсьәләләрендә әзерлек дәрәжәсе түбән булуы;

- бизнес - инициативалар саны җитәрлек булмау;

- икътисади актив халыкның түбән эшкуарлык активлыгы, шул исәптән икътисади хәлнең билгесезлегенә аркасында;

- кредит ресурсларының югары бәясе һәм залог тәминаты булмау сәбәпле финанс ресурсларына кече һәм урта эшкуарлыкның чикләнгән керүе;

Кайбыч районында кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларына мәгълүмати ярдәмнең җитмәү проблемасы семинарлар, конференцияләр, түгәрәк өстәлләр, кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары һәм эшмәкәрлеккә ярдәм инфраструктурасы катнашында конкурслар үткөрү, массакүләм мәгълүмат чараларында, Интернет челтәрендә КУЭкә мәгълүмати ярдәм күрсәтү юлы белән хәл ителәчәк.

Шул сәбәпле, кече һәм урта эшкуарлыкны комплекслы муниципаль ярдәм системасын булган төбәк һәм дәүләт ярдәм системасы белән бәйләп үстерү кирәк.

2024 елда Кайбыч муниципаль районында үз эшчәнлеген 51 икътисади актив кече предприятие һәм 232 шәхси эшмәкәр, 711 һөнәри керем өчен салым түләүче (үзмәшгуль) алып бара, алар республика салым органнарында теркәлү яки яңадан теркәлү узган.

Кече һәм урта эшмәкәрлекнең өлеше тулаем территорияль продуктта 15,9 % яки 2,5 млрд. сум тәшкил итә.

КУЭ үсеше буенча агымдагы вазгыятьне бәяләп, түбәндәге проблемаларны аерып күрсәтергә мөмкин:

- товар житештерүчеләр өчен, базарда катнашучы эре Федераль сәүдә челтәрләре арасында югары конкурентлы мөхит;

- Эшмәкәрләрнең күпчелек өлеше конкурентлыкка сәләтле бизнесны үстерү өчен җитәрлек активлык күрсәтми.

4. КУЭ төрле тармакларында үсеше.

Хәзерге вакытта Кайбыч муниципаль районында 943 КУЭ субъекты, 232 шәхси эшкүар һәм 711 үзмәшгуль үз эшчәнлеген гамәлгә ашыра.

2023 ел белән чагыштырганда, кече эшмәкәрлек субъектлары саны 34 берәмлеккә артты.

Кече һәм урта предприятиеләрдә эшләүче хезмәткәрләрнең уртача саны 2024 елда 273 кеше тәшкил итте — бу эшләүчеләрнең гомуми санының 11,47 % ын тәшкил итә.

Уртача айлык хезмәт хакы кече һәм урта предприятиеләрдә – 24,7 мең сум.

Төп эшчәнлек өлкәсе буенча кече предприятиеләрнең икътисад тармакларында өлеше ваклап һәм күпләп сату – 34%, авыл хужалыгы – 20%, транспорт хезмәтләре – 19%, төзелеш – 10%, калган башкалары.

Кайбыч районы алга киткән транспорт инфраструктурасына ия. Программада каралган чаралар транспорт системасының тотрыклы эшләвен тәмин итәргә, юл челтәренең үткәрүчәнлеген арттырырга һәм аны заманча таләпләргә туры китерергә, район буенча көндәлек хәрәкәтләнү тизлеген арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

«Бизнес навигатор» мәгълүмати-аналитик системасы ярдәмендә кече һәм урта бизнеслар базар һәм конкурентлы мохит турында мәгълүмат, товарлар һәм хезмәтләрнең хәзерге кулланылышы турында мәгълүмат ала, шулай ук якынча бизнес-планнар жыелмалары белән таныша.

Бу - төрлекчелек тармагының тотрыклылыгы, районның авыл хужалыгы товарларын эшкәртү өчен төп нигез булып тора.

2008 елдан башлап, Кайбыч муниципаль районы территориясендә Фәсахов Р.К. КФХсы эшли. 2020 елда фермер кымыз эшкәртү цехын эшләтеп жибәрде, бүген «Фәсахов кымызы»на район халкына гына түгел, якын районнардан һәм Казаннан сатып алучыларда да ихтыяж бар.

«СЛ-Молоко» ЖЧЖ сөт эшкәртү һәм сөт продукциясе житештерү белән шөгыльләнүче предприятие, әлегә предприятие хезмәтләреннән халкыбыз гына файдаланмый, Казан фермер продукциясен яратучылары өчен дә файдалана.

Районның кече һәм урта эшмәкәрлегенә ярдәм итүнең өстенлекле юнәлешләрен билгеләгәндә, күбрәк игътибарны сәнәгать секторга, мәгълүмати-коммуникация технологияләре өлкәсендәге предприятиеләргә бирергә, районның кече һәм урта предприятиеләренең инновацион активлыгын арттыруга ярдәм итәргә кирәк.

Шуңа бәйле рәвештә әлегә программаның иң мөһим максатларының берсе - район икътисадын диверсификацияләүгә һәм үстерүгә түбәндәге юнәлешләр исәбеннән ярдәм итү:

- авыл хужалыгы продукциясен житештерү һәм беренчел эшкәртү;
- төрле саклау сроклы азык-төлек продуктлары житештерү;
- коммуналь һәм көнкүреш хезмәтләре күрсәтү;
- халык куллану товарлары житештерү;
- ял итү, жәмәгать туклануы, спорт өлкәләрендә хезмәт күрсәтү, мәктәпкәчә тәрбия бирү һәм башка хезмәтләр.

5. Кулланучылар базарын үстерү.

Кулланучылар базары Кайбыч муниципаль районын сәүдә, жәмәгать туклануы һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итүнең мөһим сегментларының берсен алып тора, халыкның икътисадый үсешенә һәм мәшгульлеген үстерүгә, кече һәм урта бизнесны үстерүгә ярдәм итә, Кайбыч районы бюджетына зур өлеш кертә.

Кулланучылар базары башка базарларга турыдан-туры бәйле, акча керемнәренә, халыкның түләү сәләтенә йогынты ясый, товар-акча мөнәсәбәтләрен жайга сала һәм шуңа күрә кулланучылар базарын нәтижәле үстерү шартларын тудыру районның икътисадый сәясәтенең мөһим өлешләреннән берсе булып тора.

Районның барлык жирлекләрендә кулланучыга турыдан-туры якин булган азык-төлек һәм азык-төлек булмаган товарларның стационар кибетләре эшли.

Район территориясендә 164 сәүдә объекты эшли. Районда кибетләрнең төп өлеше товарларның катнаш ассортиментын сата. Азык-төлек һәм азык-төлек булмаган товарлар, ит, ит эшкәртеп әзерләнган продукция, автомашиналарга запас частьләр, төзелеш һәм бизәү материаллары сату буенча махсуслашкан кибетләр бар.

2023 елда районның сәнәгать предприятиеләре тарафыннан 2,3 млрд. сумга яисә 2022 елга карата 117,2%ка продукция житештерелгән. Ваклап сату әйләнеше 2023 елда 1,57 млрд. сум яисә 2022 елга карата 105,2 % тәшкил итә.

Эшмәкәрлек субъектларының үсеш потенциалы стационар булмаган сәүдә өлкәсендә мобиль сәүдәгә дә кертә, , авыл жирлегенә чыгу үсеш ала. Авыл жиренә барып сатуны Мәлки сельпосы һәм Кайбыч икмәк комбинаты алып бара. Бу өлкәгә эшкүарлар, шул исәптән авыл жирлегеннән дә жәлеп итү күздә тотыла.

Жәмәгать туклануы өлкәсен (кафе, ресторанның) үстерү икенче төп юнәлеш булып тора. Бүген район территориясендә 5 жәмәгать туклануы предприятиесе төзелде һәм динамик үсештә, алар заманча стильдә төзелгән, югары технологияле жиһазлар белән жиһазландырылган. Хисап елының 12 аенда әлеге предприятиеләрнең әйләнеше 19 млн. 786 мең сум тәшкил итә.

Тормыш сыйфатының мөһим өлеше халыкның акчалата керемнәре, алар ел башыннан 13,2%ка арткан һәм жан башына 27,5 мең сум тәшкил иткән, бу беренче чиратта хезмәт хакының артуына бәйле. 2024 елга - жан башына 117,9%, ягъни 32,5 мең сум, 2025 елга - 37,5 мең сум.

Район үзәге территориясендә атна саен азык-төлек һәм азык-төлек булмаган товарлар сатыла торган ял көне ярминкәсе уздырыла. Авыл хужалыгы товар житештерүчеләре даими рәвештә район территориясендә дә, Казан шәһәре базарларында да да авыл хужалыгы ярминкәләрендә катнашалар.

6. Яшьләр арасында эшкүарлыкны үстерү.

Татарстан Республикасы Рәисе Р.Н. Миннехановның "Перезагрузка" зур эшмәкәрлек форумында катнашу нәтижәләре буенча (26.03.2018 № ПР-74) йөкләмәсен үтәү максатыннан Мәскәү финанс-сәнәгать университеты «Синергия»

(алга таба - «Синергия» университеты) дәүләтнеке булмаган югары белем бирү шәхси учреждениесе гомуми белем бирү системасында 8 һәм 10 сыйныф укучылары өчен эшмәкәрлек буенча электрон тест үткәрә.

Тест укучыларда эшқуарлык эшчәнлеген алып баруга һәвәслекне билгеләү максатыннан үткәрелә.

«Синергия» университеты тест әзерләүчеләре һәм оештыручылар үз алларына бурыч куялар: укучы шәхесенә эшқуарлык төрән билгеләүне билгеләү; эшқуарлык эшчәнлегенә һәвәс булган укучыларның психологик портретын төзү;

«Эшмәкәрлек» программасы буенча киләчәк белем бирү программасы буенча белем алу өчен мәктәп укучыларының шәхси, социаль һәм когнитив потенциалын бәяләү.

Тест узганнан соң катнашучылар әхлакий характеристика һәм тест узду турында электрон сертификат алачак.

Кайбыч муниципаль районы башкарма комитеты һәм халыкны эш белән тәэмин итү үзәге тарафыннан консультацияләр, эшмәкәрлек эшчәнлегә нигезләре буенча консультацияләр үткәрү, белем бирү программалары уздыру каралган. Бизнес алып бару нигезләре турында хокукий грамоталылыкны һәм мәғълүматлаштыруны арттыру. Шулай ук өлкән сыйныф укучылары финанс белеме буенча программаларда катнаша.

Чаралар комплексы үткәрү яшьләргә эшқуарлыкка жәлеп итүгә һәм авылда кече хужалыкларны үстерүгә, шул исәптән укытуга, мәғълүмати тәэмин итүгә, конкурслар, ярминкәләр, конференцияләр уздыруга ярдәм итә. Нинди бурычлар үтәләчәк:

- яшьләргә эшқуарлык эшчәнлеген стимуллаштыру, эшкә урнашу проблемалары булган гражданның мәшгульлегенә ярдәм итү;

- эш башлаучы эшқуарларга ярдәм итү чаралары - үз бизнесын булдыруга яңа эшқуарларга грантлар. Яшьләргә эшқуарлык инициативасына үз бизнесын булдыруда ярдәм итү;

- эшсез гражданның үзмәшгульлек оешмасында, эшмәкәрлекне теркәү юлы белән ярдәм итү һәм үзмәшгульлек программасы буенча үсеш;

- эшсез гражданин санын кыскарту, үзмәшгульлекне арттыру, эшқуарлыкны үстерү.

7. Муниципаль дәрәжәгә сәнәгать мәйданчыкларын үстерү.

Агымдагы вакытта районда шәхси “Кайбицкий” агросәнәгать паркы бар, анда 2 резидент эшчәнлек алып бара: “СЛ-Молоко” ЖЧЖ һәм “СЛ-Агро” ЖЧЖ.

СЛ-Молоко сәт продукциясә чыгара. Ассортимент 13 төр продукциядән тора.

СЛ-Агро терлекләр өчен үлән оны һәм табигый азык житештерү белән шөгылләнә.

Паркның тулылануы 74% тәшкил итә. Тәүлегенә 20 тонна житештерүсә сәт эшкәртү заводы төзү өчен мәйдан эшкәртелдә. Сәнәгать паркы территориясен

якындагы жир кишәрлеге исәбенә киңәйтү мөмкинлеге бар. Сәнәгать паркын үстерү һәм яңа резидентларны җәлеп итү эше дәвам итә.

Бизнеска ярдәм программалары турында хәбәр итеп, аларны алуда ярдәм күрсәтеп, без эшмәкәрләрнең санын арттырырга, аларның финанс тотрыклылыгын арттырырга ниятлибез. Электрон сәүдә үсеше нәтижәсендә эшқуарларның үз продукциясен районнан читтә сату мөмкинлеге барлыкка килде.

8. Мөлкәти ярдәм.

Кече һәм урта эшқуарлык субъектларына (алга таба - КУЭ) мөлкәти ярдәм кече һәм урта бизнесны үстерү буенча дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә өстенлекле юнәлешләрәнән берсе булып тора. «Россия Федерациясендә кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү турында» 2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль законның 18 статьясы (алга таба - 209-ФЗ номерлы Закон) күрсәтелгән органнар тарафыннан КУЭ субъектларына озак вакытлы арендага, шул исәптән ташламалы шартларда бирү өчен дәүләт һәм муниципаль мөлкәт исемлеген раслауны күздә тотта.

КУЭ субъектлары арасында житештерү һәм административ биналар, жир кишәрлекләре, шул исәптән авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдән, транспорт чаралары, жиһазлар кебек мөлкәткә карата мөлкәтнең төп төрләренә, мөлкәти ярдәм күрсәтүгә ихтыяж зур.

КУЭ субъектлары мөлкәти ярдәм алуны кыенлаштыра торган түбәндәге сәбәпләрне билгеләп үтә: дәүләт яисә муниципаль мөлкәтне алган өчен мөрәҗғәгать иткәндә документларның күп булуы, мөлкәт турында мәгълүмат алу тәртибенәң ачыкланмавы һәм аны бирү процедураларының булмавы.

Моның өчен кече һәм урта эшқуарлыкка мөлкәти ярдәм күрсәтү оештырылды һәм район сайтында урнаштырылды: <https://kaybici.tatarstan.ru/imushchestvennaya-podderzhka-subektov-malogo-i.htm>.

КУЭ субъектларына мөлкәти ярдәм күрсәтү дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне хужалык әйләнешенә җәлеп итүгә, кече һәм урта бизнесның мөлкәти базасын ныгытуга ярдәм итәчәк, шул ук вакытта аренда түләүләре керү хисабына бюджет керемән, шулай ук милекне арендага алу һәм сатып алуны арттырачак.

Кайбыч муниципаль районы территориясендә КУЭ субъектларына мөлкәти ярдәм түбәндәге принципларда төзелә:

- мәгълүмати ачыклык: «Интернет» челтәрендәге рәсми сайтларда Кайбыч муниципаль районы муниципаль мөлкәте реестрына кертелгән мөлкәт турында, исемлеккә кертелгән мөлкәт турында, мондый актларның мөлкәткә ярдәм күрсәтүен һәм проектларын жайга сала торган хокукый актлар турында, КУЭ субъектлары өчен мөлкәтне тәкдим итү буенча реклама һәм мәгълүмат кампанияләре уздыру турында мәгълүмат урнаштыру;

КУЭ субъектларының мөлкәти ярдәм алуга тигез керүе: КУЭ субъектларына мөлкәт бирү турында карарларны әзерләү, кабул итү һәм үтәү барышында конкуренцияне яклау турында Россия Федерациясе законнары таләпләрен үтәү;

-исемлеккә кертелгән мөлкәткә ихтыяж: КУЭ субъектларына озак вакытка арендага бирелергә мөмкин булмаган яисә эшқуарлык эшчәнлеген алып бару өчен алар тарафыннан файдаланылмый торган мөлкәт исемлегенә кертүнең рөхсәт ителмәве;

- мөлкәт исемлегенә аның субъектларына аренда шартнамәсе төзү хокукына, мөрәжәгать итү принцибын куллану хокукына тәкъдиме белән кертелгән мөлкәтнең максималь күләменен аренда мөнәсәбәтләренә жәлеп итү;

9. Инвестиция жәлеп итүчәнлеген бәяләү

Хәзерге вакытта инвестицияләрне жәлеп итү темасы федераль дәрәжәдә дә, региональ дәрәжәдә дә тикшерелә торган мәсьәләләрнең берсенә әверелә. Шул ук вакытта нинди дә булса төбәк икътисадына инвестицияләр күләмен арттыру мәсьәләсе күтәрелгәндә, сүз конкрет муниципаль берәмлек территориясенә инвесторлар жәлеп итү турында бара.

Районның инвестицион жәлеп итүчәнлегенә төп шартлары уңайлы инвестицион климат тудыру.

Инвестицияләрне жәлеп итү максатында район житәкчелеге потенциалы Россия инвесторлары белән даими рәвештә очрашулар оештыра.

Инвесторлар белән хезмәттәшлек иткәндә дәүләт ярдәме системасын камилләштерү һәм административ каршылыкларны жинү кысаларында Кайбыч муниципаль районы башлыгының «Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы башлыгы каршында Инвестицион совет төзү турында» 2024 елның 15 декабрендәге 86 номерлы карары кабул ителде.

Советның төп бурычлары:

-муниципаль район инвестицион сәясәтенең стратегиясен һәм тактикасын эшләү, муниципаль район территориясендә инвестиция эшчәнлегенә өстенлекле юнәлешләрне билгеләү;

-муниципаль район территориясендә инвестиция эшчәнлегенә нәтижеләгән арттыру һәм инвестиция климатын яхшырту буенча тәкъдимнәр эшләү;

- муниципаль район үсешенә өстенлекле юнәлешләре буенча тәкъдимнәр эшләү;

- муниципаль районның социаль-икътисадый үсешенә өстенлекле юнәлешләре буенча инвестиция проектларын конкурс нигезендә сайлап алуны уздыру;

- инвесторларга гарантияләр бирү механизмнарын, муниципаль районның инвестицион жәлеп итүчәнлеген үстерүнең башка механизмнарын үстерү һәм камилләштерү;

- муниципаль район территориясендә житештерү көчләрен рациональ урнаштыру өчен шартлар тудыру.

10. КУЭ үстерү программасын ресурслар белән тээмин итү

Финанс, хезмэт ресурсларына һәм аларны каплау чыганаclarына ихтыяж кече һәм урта эшмәкәрлек үсешенә сайлап алынган юнәлешләре нигезендә билгеләнә.

Программа ресурслар белән бюджет һәм бюджеттан тыш чыганаclarдан тээмин ителә. Мәгариф бюджетында чираттагы финанс елына һәм план чорына каралган бюджет средстволары, шулай ук конкурс нигезендә Россия Федерациясе бюджетыннан дәүләт урта эшқуарлык чараларын гамәлгә ашыруга бүлеп бирелә торган акчалар (конкрет суммаларны күрсәтмичә, акчаларның мөмкин булган чыганагы буларак фаразлана).

Бюджеттан тыш чыганаclar - коммерциячел банklar (кредит ресурслары) һәм бюджеттан тыш чыганаclarдан финанслана торган оешмалар исәбеннән катнашучылар акчалары (акчаларның мөмкин булган чыганак буларак фаразлана).

Программаны финанслау күләме тиешле елга Кайбыч муниципаль районы бюджетын төзегәндә ел саен төгәлләштерелергә тиеш.

Региональ һәм федераль бюджетлар акчаларының күләме кече һәм урта эшқуарлыкны үстерүгә ярдәм итү кысаларында ел саен Татарстан Республикасының профильле министрлыklarын конкурс нигезендә сайлап алу нәтижеләре буенча төгәлләштерелә.

11. Рискларны бәяләү, аларны киметү чаралары

Муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсешен анализлау нигезендә соңгы елларда муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсешенә турыдан-туры бәйле кайбер төп рисклар ачылканды.

Эчке куркынычлар:

1) идарә итүнең нәтижәсезлеге һәм программаны гамәлгә ашыру процессын оештыру;

2) программа чараларын нәтижәле гамәлгә ашыру өчен кирәкле урта һәм югары звено кадрларының тиешле булмаган һөнәри дәрәжәсе;

3) программаны гамәлгә ашыру барышында ведомствоара координация булмау яисә житәрлек булмавы;

4) дәүләт программасын гамәлгә ашыру барышында "арзанлы" кредит ресурсларын жәлеп итү буенча, шул исәптән милекчеләрнең теркәлүе аркасында, чикләүләр.

Эчке рисклар белән идарә итү чаралары:

1) программа нигезләмәләрен һәм чараларын гамәлгә ашыру белән идарә итүнең нәтижәле системасын эшләү һәм гамәлгә кертү, бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижәлелеген бәяләү;

2) дәүләт программасын гамәлгә ашыруның нәтижәлелегенә мониторинг;

3) кадрларны әзерләү һәм яңадан әзерләү;

4) муниципаль программаны гамәлгә ашыру барышында ведомствоара координация чараларын эшләү;

5) кредит учреждениеләре, эшмәкәрлеккә ярдәм фондлары, ТР гарантия фонды белән “арзанлы” кредит ресурсларын жәлеп итүнең һәм гарантияләр бирүнең альтернатив механизмнарын уртақ эшләү

Тышкы рисклар:

1) икътисадый үсеш темпларының кимүе (илнең үсеш масштабларында республиканың әһәмиятен киметү, табигый монополияләр хезмәтләренә тарифларның ел саен үсүе һ.б.);

2) эчке һәм тышкы конъюнктураның начарлануы, инфляцияның көчәюе, банк системасының кризисы, муниципаль программаны финанслау күләменең кимүе, тулы финанслау булмау, бизнесны үстерү өчен әйләнеш акчалары житмәү һәм кредит ресурсларына чикләнгән керү;

3) муниципаль берәмлектә социаль-демографик хәл (хезмәткә яраклы хезмәт ресурслары дефициты);

4) табигый характердагы хәвеф-хәтәр.

5) кече эшмәкәрлек субъектларының зәгыйфь ресурс базасы (техника, житештерү, финанс).

Тышкы куркынычлар белән идарә итү чаралары:

1) муниципаль программа чараларын бәяләү һәм сайлап алу критерийларын яңадан карау кирәк булганда муниципаль программаны үтәүнең тышкы һәм эчке мохитенә комплекслы анализ үткәрү;

5) муниципаль программа чараларының инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыру чараларын әзерләү һәм үткәрү;

3) муниципаль программага максатчан күрсәткечләргә йогынты ясауга йогынты ясый торган административ үзгәрешләр барлыкка килгәндә муниципаль программага оператив үзгәрешләр кертү;

4) кадрлар әзерләүгә һәм аларны кертүне жайга салуның төп максатларына ярдәм итү;

5) район икътисадын үстерү юнәлешләрен диверсификацияләү.

12. Программаның икътисадый нәтижәлелеге, программа белән идарә итү һәм гамәлгә ашыруны тикшереп тору.

Программаның максаты һәм бурычларын хәл итү түбәндәге нәтижәләргә алырга мөмкинлек бирәчәк:

- Кайбыч муниципаль районында икътисади һәм социаль тотрыклылыкның иң мөһим элементларыннан берсе булган кече эшмәкәрлекне булдыру һәм тотрыклы эшчәнлеген стимуллаштыручы уңай икътисади мохит формалаштыру;

- кече бизнеска салым һәм административ йөкләнешләргә оптимальләштерү;

- милек хокукын яклау;

- эшкуарлык эшчәнлеген легальләштерү;

- кече эшмәкәрлек секторына инвестицияләргә стимуллаштыру һәм жәлеп итү;

- товар базарын конкурентлыкка сәләтле продукция һәм жирле житештерү хезмәтләре белән тәмин итү;

-кече һәм урта эшкурлык субъектларының конкурентлыкка сәләтен арттыру;

- яңа эшләнмәләр эшләүне стимуллаштырырга һәм яңа технологияләр үзләштерүгә ярдәм итәргә;

-КУЭ субъектларында мәғлүмати технологияләр куллануны киңәйтү;

- кече эшкурлыкның социаль җаваплылығын арттыру;

- эшкурлык эшчәнлегә белән кызыксынуны арттыру исәбенә халыкның эшлекле активлығын үстерү;

- кече һәм урта эшкурлыкка ярдәм итү инфраструктурасын үстерү;

-КУЭ үсешен тоткарлый торган административ киртәләрне һәм каршылыктарны юкка чыгаруга ярдәм итүгә юнәлдерелгән механизмнарны үстерү.

Программаның чараларын гамәлгә ашыру нәтижәсендә 2025 - 2030 елларда тупланма нәтижәләргә ирешү түбәндәге күрсәткечләргә ирешү күздә тотыла:

- кече һәм урта эшмәкәрлек өлкәсендә, шул исәптән шәхси эшмәкәрләр арасында, эш белән мәшгульләр санын 11,7%ка арттыру;

- 2024 ел дәрәжәсенә карата районның тулай территорияль продуктында кече һәм урта эшмәкәрлек өлешен 4,4 % ка арттыру;

-индивидуаль эшкурлар санын 5,3 %ка арттыру;

-кече һәм урта эшкурлык предприятиеләре эшчәнлегеннән салым керемнәрен 28,3 %ка арттыру.

Программаны гамәлгә ашыру барышында әлеге күрсәткечләр төзәтелергә мөмкин. Программаны гамәлгә ашыру нәтижәсендә барлыкка килгән социаль һәм икътисадый нәтижәләр Кайбыч муниципаль районының социаль-икътисадый үсешенә уңай йогынты ясаычак.

Бюджет акчаларын тотуның нәтижәлеләген бәяләү максатчан индикаторлардан һәм программа күрсәткечләреннән файдалану нигезендә үткәреләчәк.

Программаны гамәлгә ашыру исәбенә планлаштырылган күрсәткечкә ирешү дәрәжәсе, аларның план күрсәткечләренә бәйле күрсәткечләрнең факттагы әһәмиятен чагыштыру юлы белән үлчәнә.

Программаның чараларын гамәлгә ашыру тискәре экологик нәтижәләргә китермәячәк.

Программаны гамәлгә ашыруда жирле үзидарә органнары, эшкурлыкка ярдәм инфраструктурасы оешмалары, ижтимагый оешмалар катнаша. Башкаручылар билгеләнгән чараларны вакытында үтәү, куелган бурычларны уңышлы хәл итү, бүлеп бирелгән акчаларны рациональ файдалану өчен җаваплы.

Программаны гамәлгә ашыру белән идарә итүне Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территорияль үсеш бүлегә башкара.

Территорияль үсеш бүлегә:

- Программа чараларын гамәлгә ашыруны планлаштыруны, үзара хезмәттәшлекне, координацияләүне һәм тикшереп торуну оештыра;

- Программаның чаралары исемлеген, максатчан индикаторларны һәм Программаның нәтижәлеләге күрсәткечләрен, чаралар буенча чыгымнарны һәм аны башкаручылар составын әзерләүне һәм төгәлләштерүне гамәлгә ашыра;

- Программаны гамәлгә ашыруның барышы турында хисап алып бара һәм хисапны билгеләнгән тәртиптә тиешле республика министрлыкларына жиберә.

Программаны гамәлгә ашырганда, территориаль үсеш бүлегә аның чараларын үтәүчеләр белән үзара хезмәттәшлек итә. Программа чараларын үтәүчеләр чараларны вакытында һәм сыйфатлы үтәү, аны гамәлгә ашыруга бүлөп бирелә торган финанс чараларын рациональ һәм максатчан файдалану өчен җаваплы.

Кайбыч муниципаль районында Программа һәм эшкуарлыкны үстерү күрсәткечләренә нәтижәсе Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесенә бирелә.

2025 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлыкка ярдәм буенча муниципаль программаның төп чаралары исемлегә кушымтада китерелә.

**2025-2030 елларга Кайбыч муниципаль районында кече эшмәкәрлекне
үстерү программасының төп чаралары**

№ т/б	Чаралар исемлеге	Нәтижә	Финанслау чыганагы	Башкару срогы, финанслау күләмнәре (мең сум)	Башкару өчен жаваплы затлар .
1	2	3	4	5	6
Кече эшкуарлыкны нәтижәле үстерү өчен хокукий базаны камилләштерү һәм административ киртәләрне киметү.					
1	Кече эшкуарлык өлкәсендә закон чыгару һәм норматив-хокукий актлар проектларына, гамәлдәге норматив-хокукий актларга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында тәкъдимнәр әзерләү	Кече эшмәкәрлек үсеше өчен хокукий нигезне камилләштерү	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлеге
2	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының дәүләтнеке булмаган жәмәгать фондлары, берләшмәләр һәм ассоциацияләр белән үзара хезмәттәшлек ысулларын эшләү, шул исәптән кече эшкуарлыкны яклау өлкәсендә үзара хезмәттәшлек турында килешүләр төзү.	Кайбыч муниципаль районы территориясында кече эшмәкәрлекне үстерү һәм ярдәм итү өлкәсендә сәясәтне гамәлгә ашыру, кече бизнесны үстерү һәм ярдәм итү өлкәсендә нәтижәле чараларны бергәләп эшләү һәм үткәрү, кече эшмәкәрлеккә ярдәм итү өлкәсендә килешенгән инвестиция һәм кредит сәясәтен үткәрү.	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлеге
3	Кече эшкуарлыкны үстерүгә комачаулый торган административ каршылыкларны	Сорапалына торган документларның төгәл, үтә	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль

	бетерү. Дәүләт, кулланучылар һәм эшмәкәрләр мәнфәгәтләрен контроль-рәхсәт практикасын оптимальләштерү юлы белән яраштыруны тәмин итү.	күренмәле регламентын һәм аларны карауның төгәл срокларын күрсәтеп, һәр этапта, шул исәптән: милеккә (арендага) жир кишәрлекләрен рәсмиләштерү, вывескаларга һәм реклама мәгълүматына рәхсәт кәгазе ясау, биналарны торак булмаган торакка күчерү һәм киресенчә, урыннарны яңадан планлаштыруга рәхсәтләрне рәсмиләштерү һ.б.			районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлеге
4	Коррупциягә каршы көрәшкә юнәлдерелгән чараларны камилләштерү турында тәкъдимнәр әзерләү	Коррупциягә каршы торуның уңай тәҗрибәсен гомумиләштерү һәм тарату. Эшқуарларның коррупция фактларына каршы гамәлләрен арттыру, бизнес алып баруның этик дәрәжәсен арттыру, кече эшқуарлык субъектларының хокукларын һәм мәнфәгәтләрен яклау.	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлеге
2. Кече эшмәкәрлек субъектларына финанс-кредит һәм мөлкәти ярдәм					
1	Кайбыч муниципаль районындагы кече эшқуарлык субъектларына дәүләт ярдәме кысаларында чараларны гамәлгә ашыруда федераль һәм республика дәүләт хакимияте структураларына ярдәм итү	Кече эшмәкәрлек субъектларының эшмәкәрлекне үстерүгә юнәлтелгән федераль һәм республика программаларында катнашучылар санының артуы.	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының

					территориаль үсеш бүлеге
2	Район икътисадының өстенлекле юнөлешлөрен үстерү максатларында Кайбыч муниципаль районындагы жир кишәрлекләре, торак урыннары белән тээмин итүдә кече эшкуарлык субъектларына ярдәм итү	Район икътисадының өстенлекле юнөлешлөрен үстерү максатларында кече предприятиеләрне жир кишәрлекләре, торак булмаган сәүдә һәм житештерү биналары белән тээмин итү, райондагы тендерлар, аукционнар турында эшкуарларның хәбәрдарлыгын арттыру	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлеге
3	КУЭ объектарына инженер инфраструктурасы объектарын булдыру (юллар, территорияне төзекләндерү, жир участогын төзелешкә эзерләү, грунт, төзелеш материаллары белән тээмин итү) .	Инвестиция проектларын гамәлгә ашыру өчен КУЭ керү системасын тиешле ресурсларга яхшырту	Жирле бюджет чаралары	2025-500 2026-500 2027-500 2028-500 2029-500 2030-500	Кайбыч муниципаль районы башкарма комитеты, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының инфраструктура үсеше бүлеге
4	Кече эшмәкәрлек субъектларын муниципаль заказны үтәүгә жәлеп итү һәм стимуллаштыру.	Кече эшмәкәрлек субъектларын муниципаль заказлар буенча конкурсларда һәм аукционнарда катнашуга жәлеп итү һәм стимуллаштыру.	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль

					районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлеге
5	Кайбыч муниципаль районының азкешеле торак пунктларында беренче кирәк булган товарларның стационар сәүдә нокталарын төзүне стимуллаштыру	Аз кешеле торак пунктларда яшәүчеләрне азык-төлек һәм беренче кирәк-ярак товарлары белән тәмин итү	Расланган бюджет ассигнование-ләрә чикләрендә район бюджеты	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлеге
6	Кайбыч муниципаль районының аз кешеле торак пунктларында беренче кирәк булган товарларны ваклап сату белән шөгыльләнүче кече һәм урта эшкуарлык субъектларына транспорт чыгымнарын каплау	Кайбыч муниципаль районының авыр барып житә торган, аз халыклы пунктларында ваклап сатуны гамәлгә ашыручы кече эшмәкәрлек субъектларын стимуллаштыру һәм жәлеп итү.	Расланган бюджет ассигнование-ләрә чикләрендә район бюджеты	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенең беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районының Финанс -бюджет палатасы
3. Кече эшмәкәрлеккә мәгълүмати-консультация ярдәме					
1	Кайбыч муниципаль районы кече эшкуарларына ярдәм һәм аны үстерү өлкәсендә уздырыла торган чараларны мәгълүмати тәмин итү	Кече эшкуарлык субъектларының эш тәжрибәсен системалаштыру һәм тарату. Кече эшкуарлык субъектларын Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетында уздырыла торган күргәзмәләрдә	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары,

		катнашуга жәлеп итү, авыл хужалыгы продукциясен житештерүнең башка рәвешләрендә катнашуга ярдәм ит.			Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территорияль үсеш бүлеге
2	Кече эшмәкәрлек субъектлары, районның жирле үзидарә органнары катнашында "түгәрәк" өстәлләр, семинарлар, конференцияләр үткөрү, ; эшмәкәрлек эшчәнлеген алып бару мәсьәләләре буенча эшмәкәрләргә адреслы юридик ярдәм күрсәтү.	Кечеч эшмәкәрлек субъектлары һәм жирле үзидарә органнары арасында үзара бәйләнешне жайга салу, эшмәкәрлек үсешенә актуаль мәсьәләләрен яктырту һәм аларны чишү буенча уртак тәкъдимнәр һәм киңәшләр эшләү, эшмәкәрләрнең контроль, күзәтү һәм хокук саклау органнары эшчәнлегенә турында мәгълүматлылыгын арттыру.	Расланган бюджет ассигнование-ләр чикләрендә район бюджеты	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территорияль үсеш бүлеге
3	Авыл жирлекләрендә яшәүчеләрне кече эшмәкәрлек формаларын оештыру мәсьәләләре буенча мәгълүмат белән тәмин итү.	Авыл торак пунктларының гражданнар жыеннарында катнашылды. Авыл хужалыгы житештерүнең иң кирәкле продукцияләрен, авыл хужалыгы житештерүнең перспектив юнәлешләрен һәм продукцияне эшкәртүне кече хужалыкларны оештыру, авылда кече хужалыкларга ярдәм итүнең гамәлдәге чаралары турында мәгълүмат житекерелде.	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территорияль үсеш бүлеге
4	«Биржа мәйданчыгы» электрон сәүдә мәйданчыкларын да кертеп, дәүләт һәм муниципаль сатып алулардан файдалана алуны тәмин итү аша продукцияне сату	Эшмәкәрләргә гамәлдәге электрон сәүдә мәйданчыклары һәм продукция сату базарларын	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының

	базарларын киңәйтү мөмкинлекләре турында мәгълүмат бирү	киңәйтүнең башка мөмкинлекләре турында мәгълүмат бирү.			беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлеге
--	---	--	--	--	--

4. Эшқуарның уңай имиджын һәм кече эшмәкәрлек турында уңай җәмәгать фикерен формалаштыру.

1	Кече эшмәкәрлек субъектларын Татарстан Республикасында үткәрелә торган күргәзмәләрдә, ярминкәләрдә, конкурсларда катнашуга җәлеп итү.	Эшқуарлыкны үстерүгә ярдәм итү, эшқуарлык эшчәнлегенең иң яхшы субъектларының алдынгы эш тәҗрибәсен тарату, Кайбыч муниципаль районының социаль-иқтисадый үсешендә кече һәм урта бизнесның ролен һәм әһәмиятен пропагандалау	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлеге
2	Икмәк-күмәч эшләнмәләрен житештерү буенча предприятиеләрне энергияне сак тоту технологияләрен һәм заманча җиһазларны кулланып, реконструкцияләү һәм модернизацияләү	Житештерү предприятиеләренең матди-техника базасын үстерү.	«Лизинг-грант» программасы буенча субсидия	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлеге

3	Кече һәм урта бизнесның шәхси эшмәкәрләре, предприятиеләре һәм оешмаларының «Лизинг-грант» программасында катнашуы.	Индивидуаль эшмәкәрләрнең, предприятиеләрнең һәм оешмаларның матди-техника базасын үстерү	«Лизинг-грант» программасы буенча субсидияләр	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлеге
4	Дәүләт тарафыннан яшыл эшкүарлыгына ярдәм итү программаларының өстенлекләре турында агитация материалларын тарату юлы белән яшыл эшкүарлык эшчәнлегенә жәлеп итү.	Эшкүарлык эшчәнлеген һәм үзмәшгульлекне популярлаштыруга юнәлтелгән мәгълүмат барлык уку йортларында да урнаштырылган һәм актуаль хәлдә тотыла.	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	КМР Башкарма комитетының мәгариф бүлеге, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлеге

5. Кече эшкүарлык өчен квалификацияле кадрлар әзерләү

1	Кануннар үзгәргә бәйле рәвештә кече эшмәкәрлек мәсьәләләре буенча гамәли семинарлар үткөрү.	Кече эшкүарлык субъектларында сәүдә, көнкүреш һәм башка хезмәтләр күрсәтүдә хокук бозуларны булдырмау максатыннан законнардагы	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары,
---	---	--	---------------	------------------	---

		үзгәрешләр турында мәғлүмат бирү.			Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территорияль үсеш бүлеге
2	Эшмәкәрләргә персоналны уқытуда ярдәм күрсәтү	Кайбыч муниципаль районында мәшгульлек һәм социаль яклау үзәге аша кече эшкуарлык субъектлары өчен һөнәр буенча белем алуға жибәрү.	Расланган бюджет ассигнованиеләр е чикләрендә район бюджеты	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территорияль үсеш бүлеге (киләшү буенча)
3	Предпринимательләргә социаль-хезмәт мөнәсәбәтләре, хезмәтне саклау мәсьәләләре буенча методик һәм гамәли ярдәм күрсәтү.	Эшкуар структураларының хезмәт законнары өлкәсендә белем дәрәжәсен күтәрү	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территорияль үсеш бүлеге (киләшү буенча)
6. Яшьләргә һәм эшсезләргә ярдәм итү һәм эшкуарлык инициативасын стимуллаштыру					

1	Район өчен өстенлекле икътисад тармакларында инициативалы, жаваплы затларны үз бизнесын (үз-үзен эш белән тәмин итүне) оештыруга жәлеп итү һәм аларга район башкарма хакимияте органны тарафыннан ярдәм күрсәтү мөмкинлегенә турында мәгълүмат бирү максатында эшқуарлык эшчәнлеген субъектларының югары уку йортлары һәм Кайбыч муниципаль районы Халыкның мәшгульлек үзәкләрен белән үзара хезмәттәшлеген оештыру	Яшьләрнең эшқуарлык эшчәнлеген стимуллаштыру, эшкә урнашу проблемаларын белән очрашкан гражданның мәшгульлегенә ярдәм итү.	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территорияль үсеш бүлеген (киләшү буенча)
2	Эшқуарлык эшчәнлеген нигезләрен буенча индивидуаль консультацияләр үткәрү, белем бирү курсларын оештыру	Бизнес алып бару нигезләрен турында хокукий грамоталылыкны һәм мәгълүматлы булуны үстерү	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территорияль үсеш бүлеген
3	Эшқуарлык эшчәнлеген нигезләрен буенча индивидуаль консультацияләр үткәрү, белем бирү курсларын оештыру	Яшьләрнең үз бизнесын төзүдә эшқуарлык инициативасына ярдәм итү	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма

					комитетының территорияль үсеш бүлеге
4	Күргәзмәләр, ярминкәләр, акцияләр үткәрү, кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары продукциясен алга этәрү.	Продукция сату базарларын киңәйтү өчен шартлар тудырылган. Олы Кайбыч авылында ярминкәләр үткәрелә. Казан шәһәрендәге ярминкәләрдә һәм күргәзмәләрдә катнашуга ярдәм күрсәтелә.	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территорияль үсеш бүлеге

7. Кече эшмәкәрлек субъектлары арасында, шулай ук кече эшмәкәрлек субъектлары белән хакимият органнары арасында партнерлык мөнәсәбәтләрен урнаштыруга ярдәм итү.

1	Хакимият органнары һәм эшкуарлык эшчәнлегә субъектлары тарафыннан эшкуарлык эшчәнлегә өлкәсендә районның социаль-иқтисадый үсеш сәясәтенә кагылышлы мәсьәләләр буенча килешенгән алымнар эшләү максатларында Кайбыч муниципаль районының кече эшкуарлыкны үстерү буенча Координация советы эшчәнлеген оештыру	Кайбыч муниципаль районының иқтисадый, мөлкәт, шәһәр төзелеше һәм социаль сәясәтен булдырганда һәм гамәлгә ашырганда кече эшкуарлык субъектларының хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау буенча тәкъдимнәр әзерләү өчен, үз-үзен жайга салучы оешмаларның, кече эшкуарлык субъектларының, жирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеген оештыру. Административ каршылыкларның кимүе, иқтисадның аерым тармакларында кече эшкуарлык субъектларының хәлен начарайта	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенең беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы башкарма комитетының территорияль үсеш бүлеге, Кайбыч муниципаль
---	---	---	---------------	------------------	---

		торган, сыйфатсыз, норматив-хокукый актлар кабул итүгә юл куймау			районында Эшкуарлар советы
2	Дәүләтнеке булмаган оешмалар катнашында социаль хезмәтләр башкару өлкәсендә муниципаль заказ урнаштыруга конкурслар системасын кертү	Социаль өлкәдә конкурентлык мохите булдыру	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлегә
3	Конкурс комиссияләренә, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының эш төркемнәренә район эшмәкәрләрен кертү практикасы	Аукционнарның, тендерларның, конкурсларның ачыклыгын, нәтижәләлеген арттыру	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территориаль үсеш бүлегә
8. Кайбыч муниципаль районындагы кече эшмәкәрлекнең хәзерге торышын анализлау					
1.	Кайбыч муниципаль районындагы кече эшмәкәрлекнең хәзерге торышын анализлау	Кайбыч муниципаль районындагы кече эшмәкәрлекнең хәзерге торышының ышанычлы һәм тулы статистик картинасын билгеләү.	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары,

					Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территорияль үсеш бүлеге
2.	Кайбыч муниципаль районы халкының берәмләп сату һәм көнкүреш хезмәте күрсәтүне канәгатьләндерү мәсьәләләре буенча мониторингын үткәрү, жәмәгать туклануын оештыруны һәм көнкүреш хезмәте күрсәтүне оештыруның дәрәс һәм тулы статистик картинасын билгеләү.	Ваклап сату, жәмәгать туклануы, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм әзерләү эшчәнлеген оештыру хезмәтләреннән канәгать калу мәсьәләсе буенча дәрәс һәм тулы картинаны билгеләү.	Финансламыйча	2025-2030 еллар.	Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының беренче урынбасары, Кайбыч муниципаль районы Башкарма комитетының территорияль үсеш бүлеге